5. สรุป

1. การขยายพันธุ์ *Anubias barteri* var. *nana* โดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

1.1 กำจัดเชื้อที่ปนเปื้อนปลายยอดโดยใช้ เอธิลแอลกอฮอล์ เข้มข้น 95 เปอร์เซ็นต์ นาน 5 นาที เมอร์คิวริกคลอไรด์ เข้มข้น 0.5 เปอร์เซ็นต์ นาน 3 นาที และคลอรอกซ์ เข้มข้น 10 และ 5 เปอร์เซ็นต์ นาน 15 และ 5 นาที ตามลำดับ ได้ยอดที่ปลอดเชื้อประมาณ 11 เปอร์เซ็นต์

2.2 ปลายยอดที่เพาะเลี้ยงบนอาหารแข็งสูตร MS ที่มีไซโทไคนิน ชนิด 2iP ความเข้มข้น 5 มิลลิกรัมต่อลิตร มีจำนวนยอดเฉลี่ยและจำนวนใบเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.4 $\pm$ 0.8 ยอด และ 12.5 $\pm$ 2.7 ใบ ส่วนปลายยอดที่เพาะเลี้ยงในอาหาร MS ที่มี KN ความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อลิตร มีจำนวนใบเฉลี่ยต่อยอดมากที่สุด คือ 5.3 $\pm$ 1.5 ใบต่อยอด

2.3 อาหารแข็งสูตร MS ที่มีไซโทไคนิน ชนิดและความเข้มข้นที่เหมาะสมในการชักนำยอด คือ 2iP ความเข้มข้น 5 มิลลิกรัมต่อลิตร เพราะนอกจากจะชักนำยอดได้มากที่สุดแล้ว ยังมีรากเกิดขึ้น ทำให้ลดขั้นตอนของการชักนำราก ทำให้ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและแรงงาน

2. ผลของรังสีแกมมาต่อปลายยอดของ *Anubias barteri* var. *nana*

2.1 ค่า GR_{50} ของ *Anubias barteri* var. *nana* มีค่าประมาณ 18 เกรย์

2.2 ปริมาณรังสีที่ระดับ 4.5, 9 และ 18 เกรย์ สามารถทำให้เกิดลักษณะใบด่างในทุกหน่วยการทดลอง และหลังจากย้ายเลี้ยง เกิดลักษณะใบสองแฉก และ ใบสองใบที่มีก้านใบร่วมกัน ประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ แต่ลักษณะดังกล่าวไม่คงที่ คือใบใหม่ที่เกิดขึ้นไม่มีลักษณะใบด่างอีก

2.3 ปริมาณรังสีที่ระดับ 27, 36 และ 45 เกรย์ ทำให้ยอดแคระแกร็นในทุกหน่วยการทดลอง และมีผลทำให้พืชตายได้ หากพิจารณาหลังจากฉายรังสีและเพาะเลี้ยงนานขึ้น